તુલસી તબમે જાનીયો, બડો ગરીબ નીવાજ;
મોતી કણુ મોંઘા કીયા, સોંઘા કીયા અનાજ. ૧૦
તુલસી સમય વહી ગયો, જાણ્યા નહી જુગદીશ;
જનની જણુતા નાડ કટી, તેં ક્યુ ન કાટયો શીશ. ૧૧
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમે પણુ આધ;
તુલસી સંગત સાધુકી, કટે કોટી અપરાધ. ૧૨
ચલતી ચકી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોય. ૧૩
ચલતી ચકીમે પીસાતે, તુલસી કહે સબ લોક;
કોઈ વીરલા સંત રહે ગયા, પરિબ્રહ્મ કીલકી ઓટ. ૧૪
દયા ધર્મકો મુળ હે, પાપ મુળ અભિમાન;
તુલસી દયા ન છોડીએ, જબલગ ઘટમેં પ્રાણુ. ૧૫
આવ નહી આદર નહી, નહી નેનનમે નેહ;
તુલસી વા ઘર ન જાઇએ, મર કંચન બરસે મેહ; ૧૬
આવ હુય આદર હુય, હુય નેનનમેં નેહ;
તુલસી વા ઘર જાઇએ મર ભાલા બરસે મેહ. ૧૭
તુલસી સીતા રામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ;
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જયું ખેતરમેં બીજ. ૧૮
તુલસી કીડા લીમકા, ચખા ચાહે ખાંડ;
મન ચાહે વૈરાગકું, ઘરકું ચાહે રાંડ. ૧૯
તુલસી વસીકર્ણુ મંત્ર હે, તજીએ વચન કઠોર;
મીઠી મીઠી બાતહે, વશીકર્ણુ કહી ઓર. ૨૦

કૃષ્ણ કૃષ્ણ સબી કહે, અજોધ્યા કે સબ કોઇ:
તુલસી બ્રીજમે આયકે, કયા રામસે બેર હોઇ. ૨૧
મોર મુગટ નીચે ધરો, કીટ મુગટ ધરો શીશ;
ધનુષ્ય બાણ હસ્તક ધરો, તો તુલસી નામે શીશ. ૨૨
કહા કહું છબી આજકી, ભલે બીરાજે નાથ;
તુલસી મસ્તક જબ નમે, ધનુષ્ય બાણ લો હાથ. ૨૩
કીત મોરલી કીત ચંદ્રીકા, કીત ગોપીઅનકો સાથ;
અપને ભકત કે કારણે, શ્રી કૃષ્ણ ભયે રઘુનાથ. ૨૪
તુલસી મિટે નહીં મોહતમ, કોટી કરો કરો ગુણગ્રામ;
હૃદય કમલ ફુલે નહીં, બીન રઘુકુલ રઘુરામ. ૨૫
સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય. ૨૬
ચિત્ર કોટકે ઘાટપર, ભઇ સંતનકી ભીડ:
તુલસીદાસ ચંદન ઘસે તીલક કરે રઘુવીર. ૨૭
તુલસી પર ઘર જાય કે, દુઃખ ન કહીયે રોય:
ન અપના ભરમ ગુમાઇએ, જો હોની હોય સો હોય. ૨૮
તુલસી તલપ ન કીજીએ, રીજ કમોત સબી સાથ;
કયા રૂઠે જગતસે; કલમ પ્રભુકે હાથ. ૨૯
તુલસી રેખ કરમકી, કબુ ન મીટે રામ;
મૈટન સમરથ હય પણ, સમજ કીયો હયા કામ. ૩૦
ન ધન રહે જોબન રહે, ન રહે ગામ ને ઠામ;
તુલસી જગમે જશ રહે, કે કરદે કીસકો કામ. ૩૧

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक १९२० वर्गांक

पुस्तकनुं नाम

विषय ८.४५२:१ ४४२

પર ધન પથ્થર જાણીએ, પર સ્ત્રી માત સમાન
એટલું કરતાં હરી ના મીલે, તો તુલસીદાસ જમાંન. ૩૨
સબ સોનાકા નગર બન્યા, પારસમણીકી પોલ;
તુલસી હરીકી ભક્તિ બીન, જમડા કરે ધમરોલ. ૩૩
તુલસી પુર્વકે પાપસે, હરી ચર્ચા ન સુહાય;
જેસે જવરકે જોરસે, ભોજનકી રૂચી જાય. ૩૪
તુલસી જીસકે મુખસે, ધોખે નીકસે રામ;
ઉસકે પાઉંકી મોજડી, મેરે તંનકા ચામ. ૩૫
રામ નામકો આલસી, ભોજનકો હુંશીઆર;
તુલસી એસે નરનકો, વાર વાર ધિક્કાર. ૩૬
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસે મીલીયે ધાય;
કયા જાણે કીસ વખતસે, રામચંદ્ર મીલ જાય. ૩૭
ખેતર બગાડયું તણખલે, સભા બગડી કુડ;
ભક્તિ બગડી લાલચે, જેમ કેસર પડી ધુડ. ૩૮
સેજ દીઆ સો દુધ બરોબર, માંગ લીયા સો પાણી;
ખેંચ લીયાસો રક્ત બરોબર, ગોરખ બોલે વાણી. ૩૯
ચાર પહોર ધંધો કરે, ચાર પહોર રહે સોઇ;
રામ નામ ઘડી ના લીયો, મુક્તિ કહાંસે હોઇ. ૪૦
મેં કહો ગોપાલ ભજ, મેં કહો ન ગોપાલ;
મેં ન કહો ત્યું તેને કીયો, કયું ન પડે જંબાલ. ૪૧
કનક ઘડયો નંગે જડયો, ચડયો શીશ ગોપાલ;
કૃતિ સ્વભાવ ના મીંટયો અંત પુછકો બાલ. ૪૨

કરવાનું શું–સત્ય પુરૂષની સંગત.

મલંગ પડા બજારમેં, દોનું દિનકી ઓર;
ના કાહુંસે દોસ્તી, ના કાહુસે વેર. ૪૩
કાલ કરંતો આજ કર, આજ કરંતો અબ;
અવસર વીત્યો જાત હે, ફીર કરેગો કબ. ૪૪
સંસારીના ટુકડા, નવ નવ આંગળ દાંત;
ભજન કર્યા થકી પચે, નહીં તો ફાડે આંત. ૪૫
સંકટસે સાધુ ભયે, સાધુસે મુનીજન હોય;
ચલા જાવે વૈકુંઠમેં, પલા ન પકડે કોય. ૪૬
જપ માલા છાપા તિલક, સરે ન એકો કામ;
મન કાચે જાગે વ્રથા, સાચે રાચે રામ. ૪૭
જ્યું કાઠકું ઘુન ખાત હે, કોઈ ન જાણે પીડ;
યું ચિંતા ચિતમે ભયે, બુધી બલ ઘટત શરીર. ૪૮
જ્ઞાન રતી ચૌટે પડી, તેમાં સબ કોઈ એલો આય;
નીર ગુણો નીરા કારી; જીતે સો લઇ જાય. ૪૯
ભક્તિ બીજ પલટે નહી, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘર જન્મ લે, તોઉ સંતકો સંત. ૫૦
પડે રહે દરબારમે, ધકા ધણીકા ખાય;
કેબુ લેહેર દરીઆવકી, દુઃખ દારીદ્ર મીટ જાય. ૫૧
સંસારી નીરધન દુખી, રાજા દુખી દલ ભંજતે;
વુધ કાળે વેસ્યા દુઃખી, જોગી દુઃખી ધન સંચતે. ૫૨
માતા તિર્થ પિતા તિર્થ, તિર્થ જેષ્ટ બંધવા;
વચને વચને ગુરૂ તિર્થ, ઓર તિર્થ અભ્યાગતા. ૫૩

રામ નામ સબ કોઈ કહે, દીલશુધ ન કહે કોઇ;
એક વાર દીલશુધ કહે તો કોટી યજ્ઞ ફળ હોય. ૫૪
આવ કહે સો ઓલીઆ, બેઠ કહે સો પીર;
જીસ ઘર આદર ભાવ નહી, ઉસકા કાટો સીર, ૫૫
સંત બડે પરમારથી, શીતળ ઉનકે અંગ;
તપત બુજાવે ઓરકી, દે દે અપનો રંગ. ૫૬
કાટે તો ખીજે નહિ, શીચે તો નહીં નેહ;
પથર મારે ફળ દીએ, તાપ શીત સબ સેહ. ૫૭
રામ રૂપીઆ રોકહે, ખરચત ખુટત નાહી;
લેતે દેતે ના ઘટે, એસી ચીજ કોઇ નાહી. ૫૮
રામ જગતકા શેઠીઆ, રહે વૈકુંઠકે માંહે,
ત્રીસ દીન વો હીસાબસે, આપે ઉનકે ત્યાંહે. ૫૯
કળજુગ સમાન કોઇ જુગ નહી, જો જપે શ્રી રામલો લાય;
બીજા જુગે મુશ્કીલ મળે, કળજુગમાં મળે જલદીઆય. ૬૦
પડદે રહેતી પદમણી, ન લેતી હરીનું નામ;
કરનીએ સરજી કુતરી, ફુંઢે આખું ગામ. ૬૧
બાલાપનમે હરી ભજે, જગમેં રહે ઉદાસ;
તિર્થ બી આશા કરે, કબી આવેગે દાસ. ૬૨
રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુજરા લેત;
જેસી જીનકી ચાકરી, તેસા તીનકુ દેત. ૬૩
રામ નામકી ઓસદી, ખરી નીતિસે ખાય;
અંગ પીડા વાધે નહી, મહા રોગ મીટ જાય. ૬૪

રામ નામકો લુટહે, લુટ શકે તો લુટ;
અંતકાળ પસ્તાયગો, પ્રાણ જાયગો છુટ. ૬૫
જનની જણુતો હરિભક્ત જાણ; કાં દાતા કાં શુર;
નહીં તો રહેજે વાંઝણી, પણ ફોકટ ન ગમાવીશ નુર. ૬૬
ભજો રામ સીતા, જનમ જાત હે બીતા;
એહી ભાગવત હય, એહીમે હય ગીતા. ૬૭
રામ નામ શમશેર પકડકે, કૃષ્ણકટારી બાંધલીયા;
દયા ધર્મકો ઢાલ બનાવે, જમકા દ્વારા જીત લીયા. ૬૮
રામ નામ નીજ મંત્ર હે, સત ગુરૂ દીયો બતાય;
ઓખદ ખાવે પચ રહે, વાકી વેદના મીટ જાય. ૬૯
રામ નામ નીજ મંત્રહે, રટીએ પ્રેમ લગાય;
જળ મંગલ ધીરજ ધરે, કોટી વીઘન મીટ જાય. ૭૦
સીતા પતિ રઘુનાથકું નેક નમાયો શીશ;
લંકા પુરકો બેસણો, શ્યામ કીયો બક્ષીસ. ૭૧
સીતા પતિ રઘુનાથજી, તમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કૈઆ ઝાઝકો ચલન શકત કછુ ઓર. ૭૨
સીતા રામકી સાયબી, ધીંગડ મલકો રાજ;
સૂરત વૈકુઠ હો ગઇ, સબી રામ પ્રતાપ. ૭૩
સીચા તણ તરૂવર ભયા, કાટા તબ ભયા ઝાઝ;
તારે પણ બોળે નહી, પ્રભુ બાંહ્ય ગ્રહેકી લાજ. ૭૪
રોગી પરમ સેવકા, દરીદ્રી પરમ ત્યાગી;
કુટલી નારી પતીવ્રતા, બુઢી વેશ્યા તપસ્વરી. ૭૫

મરૂં તો માગું નહિ, અપના તનકે કાજ;
પરમારથકે કારણે, જાચત ન આવે લાજ. ૭૬

મેં જાણ્યું હરિ દુર હય, હરિ હય હ્રદયા માંહે;
આડી ત્રાટી કપડકી, તાસત દિસત નાહે. ૭૭

કંચન ત્યાગો સેહેજ હય, સેહેજ ત્રીયાકા નેહ;
માન બડાઇ ઓર ઇર્ષા, તુલશી દુર્લભ દેહ. ૭૮

અગન પલીતા રાજ ડંડ, ચોર મુશ લે જાય;
ઈતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ દંડ સહ્યો ન જાય. ૭૯

કેહેણી મીસરી ખાંડ હે, રેહેણી તાતા લોક;
કેહેણી કેવે રેહેણી રખે, એવા વીરલા કોક. ૮૦

અભ્યાગતો મુખે સ્વેતી, વાવંતા કોઈ શુરા નરા;
તે અમર બીજ ઉગતાં, લણંતા જુગો જુગા. ૮૧

નાચે કુદે તોડે તાન, તેનું દુનિયા રાખે માન;
ભજન કરે ભાવથી જાણ, તેને ન મળે પુરૂં ધાન. ૮૨

જેસો દિલ હરામસે, તેસો હરીસો હોય;
ચલા જાવે વૈકુંઠમે, પલા ન પકડે કોય. ૮૩

મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર;
આશા ત્રષ્ણા ન મરે, કહે ગયા દાસ કબીર. ૮૪

જતી જોગી સતી નારી, રણ મધ્યે કોઇ સુખવંત;
ગામ મધ્યે કોઈ ભક્તજન, એ ચારે પ્રથ્વીના સ્તંભ. ૮૫

બાના બડા દયાલકા તિલક છાપ ઓર માલ;
કાલુ કહે જમડા ડરત હે ભય માને ભોપાલ. ૮૬

લેનેકું હરિનામ હે, દેનેકું અનદાન;

તરનેકું આધિનતા બુડનેકું અભિમાન. ૮૭
લોભ પાપકો મુલ હે નર્ક મુલ અભિમાન;
જો તરનેકું ચાહોતો, છોડ લોભ અભિમાન. ૮૮
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધનકે ભુખે નાહી;
જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નાહી. ૮૯
પાણી તો વહેતા ભલા, બાંધ્યા ગંદા હો;
સંતતો રમતા ભલા, દાગ ન લાગે કોઇ. ૯૦
કરૂણી કરે ભેડકી, ચલે હંસકી ચાલ;
પુછડા પકડે શીઆલકા, કીસ બીસ ઉતરે પાર. ૯૧
લુચ્ચા ન હોય આપણા, કુચા ન હોય હીર;
લીમ ન મીઠા હોય, કહે ગયા દાસ કબીર. ૯૨
સંકટસે સાધુ ભયે, પુનીન ભજે ભગવંત;
લક્ષ ચોરાશી ફીરત હે, વીસકા નાવે અંત. ૯૩
મુરખકો મુખ બંબહે, બોલત વચન ભુજંગ;
તાકો ઔખદ મોન હય, વીખ નહી લાગત અંગ. ૯૪
મમ ઇચ્છા સર્વ નાસ્તી દૈવ ઇચ્છા પ્રવર્તતે;
રાજ કન્યા રાજ દ્વારે, ભાલુ બ્રાહ્મણ ભક્ષતે. ૯૫
હરી હીરા કેરી ગડડી. ઘરાક વિના મત ખોલ;
જબ મીલે હીરાકે પારખું, હીરા લેગો મોંઘે મોલ. ૯૬
જ્ઞાનીને જ્ઞાની મળે, રસની લુટા લુટ;
અજ્ઞાની જ્ઞાની મળે, ખડી માથા કુટ. ૯૭
જ્ઞાનીના ગુરૂ થવું, અજ્ઞાનીના દાસ;

અજ્ઞાની ઉપાડે ધોકો, તો લે જ્ઞાની મોંમા ઘાસ. ૯૮
બડો બડાઈ નવ કરે, બડા ન બોલે બોલ;
હીરા મુખસે ના કહે લાખ હમારા મોલ. ૯૯
ચીંતાસે ચતુરાઈ ઘટે, દુખસે ઘટે શરીર;
પાપસે ઘટે લક્ષ્મી, કહે ગયા દાસ કબીર. ૧૦૦
મન ગયા તો જાનેદે, મત જાનેદે એ શરીર;
ના ખેંચી કમાનતો, કયા લગેગા તીર. ૧૦૧
કબીરા કહે કે એહિ જગ, જેસી અંધી ગાય;
વછડા થા સો મર ગયા, જુડી ચામ ચટાય. ૧૦૨
ભરથ અપની જનની તજી, પિતા તજે પ્રહલાદ;
વિભિક્ષણ અપના ભાઇ તજે, શ્રી રામકે કાજ. ૧૦૩
માલા બનાઈ કાષ્ટકી, બીસમે ડાલા સુત;
માલા બિચારી કયા કરે, જપને વાલા કપૂત. ૧૦૪
કયા કહે રઘુનાથજી, સબ કરમકો ખેલ;
વિભિક્ષણકું લંકા દી, હનુમાનકું તેલ. ૧૦૫
કામીકા ગુરૂ કામ હે, લોભીકા ગુરૂ દામ;
કબીરાકા ગુરૂ સંત હે, સો સંતનકા ગુરૂ રામ. ૧૦૬
બીર કહે કનક કામની, દોનો વિકટ બડી જાલ;
જાતે હે હરિ મીલનકું તો બીચમે ડાલે સાલ. ૧૦૭
માયા બડી ચોરટી, ફાંસ બેઠી હે વાટ;
નિરગતસે ફાંસ પડે, કબીરા ગયે કાટ. ૧૦૮
મુખ કીયા સુમરનકું, સુણનેકું કીયા કાન;

નરનેકું કીયો લીનતા બુડનેકું અભિમાન. ૧૦૯
સજ્જનસે દુર્જન ભલે, કે પર નિંધા કરત;
દુર્જનકું ઊધારત, આપે નરક પડત. ૧૧૦
બ્રાહ્મણ ભયે તો કયા ભયે, ગલેમેં ડાલા સુત;
આત્મ જ્ઞાનકી ખબર નહી, ભયે સ્મશાનકા ભૂત. ૧૧૧
કપટીકે મન કપટ બસે, સુર કે મન સંગ્રામ;
લોભી કે મન ધન બસે, કબીરા કે મન રામ, ૧૧૨
પરનારી ઝેરી છુરી, મત લગાવો અંગ;
દશ શીશ રાવણ કે ગયે, પરનારી કે સંગ, ૧૧૩
પરનારી પ્રગટ ભઇ, દે ન શકત કછુ ઓર;
મુત્ર પાત્ર આગે ધરે, નહી નરકકો ઠોર. ૧૧૪
ચંદનપડાં ચમાર ઘર, નીત ઉઠ કુટે ચામ;
ચંદન બિચારા કયા કરે, પડા નીચસે કામ. ૧૧૫
પાણી તો બંધા ભલા, જો કુછ ઊંડા હોય;
સંતતો બેઠા ભલા, જો કુછ પરમાર્થ હોય. ૧૧૬
સજ્જનસે સજ્જન મીલે, તો હોવે દો દો બાત;
ગધાસે ગધા મીલે, તો ખાવે દો દો લાત. ૧૧૭
મરના મરના સો કહે, મરી ન જાણે કોય;
જો મરનેકું જાણે તો, ફીર ન મરના હોઇ. ૧૧૮
કબીરા કહે મેં હરભજુ, મુવે મુક્તિ પાઉં;
દોનું હાથમેં મોદક હય, મન માને સો ખાઉં. ૧૧૯
રામ નામ લીઆ, ઉસીને ખુબ કામ કીયા;

રામકું વીસારેગા તો, જીતી બાજી હારેગા. ૧૨૦
કબીરા કોઠી કાષ્ટકી, ચોદેસ લાગી અંગાર;
માંહે પડયા સો ઉગર્યો, જલ ગયા દેખન હાર. ૧૨૧
સતો ગુણ મેં સુખ વધત હે, કામ રજો ગુણ હોય;
અલસાને તમો ગુણ વધત, રહત જ્ઞાન સબ ખોય. ૧૨૨
મનકી જાણે દીલકી જાણે, જાણે ચીતકી ચોરી;
ઉનસે કયું છીપાઇએ, જીસકે હાથ મેં દોરી. ૧૨૩
ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામને, જયાં સંત બીરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી જશ ગાઈ. ૧૨૪
અજગર કરે ન ચાકરી, પંખી કરે ન કામ;
દાસ મલુકાં યું કહે, સબકા દાતા રામ. ૧૨૫
ચકી ચકી સબ કહે, માની (ખીલડો) ન કહે કોઈ
જો માનીસે લગ રહે, તો બાલ ન બાકો હોય. ૧૨૬
રામ ભજો તો અબ ભજો, ફીર ભજોગે કબ;
હરિઅલ હરિઅલ રૂખડે, ઈ પણ હો ગયે સબ. ૧૨૭
પોથી સો થોથી બની, પંડીત બને ન કોઇ;
અઢાઈ અક્ષર પ્રેમકે, પડેસો પંડીત હોય. ૧૨૮
હરિ ભજવો હક બોલવો, દોનો બાત અવલ;
તુલશી વાકો રહેત હે, આઠો પહર અમલ. ૧૨૯
હરિ આવ્યો હરિ બોલીઓ, હરિ ગયો હરિ કે પાસ;
હરિ હરિમે મીલ ગયો, તો હરિ ભયો ઉદાસ. ૧૩૦
અરધા ચંદા ઉગીયા, અરધા ઘોડેકી નાલ;
અરધો ગુરૂકી પાવડી, તો ચોથા અરધા ગાઓ. ૧૩૧

કબીર કહે ન રાચીએ, ભાણે બેશી ભાત;
પેટમેસે પીછા કાઢે, એસા મેરા નાથ. ૧૩૨
તુજે બીરાની કયા પડી, તું અપની નીવેડ;
તેરી ઝાઝ દરિઆવમે, ડુબે નહિ તો ખેડ. ૧૩૩
જાકે બોલે બંધ નહી, મરમ નહી મન માય;
તાકો સંગ ન કીજીએ, છોડ ચલે બન માંય. ૧૩૪
જો જામે નીસદીન બસે, સો તામે પરવીન;
સરિતા ગજકું લે ચલી, ઉલટા ચાલે મીન. ૧૩૫
સાહેબકા ઘર દુર હય, જેસી લંબી ખજુર;
ચડેતો ચાખે પ્રેમ રસ, ગીરે તો ચખના ચુર. ૧૩૬
પશુકીતો પનિયાભાઈ. નરકો કછુ ન હોય;
નર જો કે કરણી કરે, તો નરકો નારાયણ હોય. ૧૩૭
કહેતે સો કરતે નહી, મુખકે બડે લબાડ;
કાળા મુખલે જાઈએ, સાહેબ કે દરબાર. ૧૩૮
જીતને તારે ગગનમેં, ઉતને શત્રુ હોય;
કૃપા હોય શ્રી રામકી. તો બાલ ન ઉખાડે કોય. ૧૩૯
આશા તો રામ નામકી, દુજી આશ નિરાશ.
નદી કિનારે ઘર કરો કદી ન મારે પ્યાસ. ૧૪૦
કુછ કરણી કુછ કરમ ગતી. કુછ પૂર્વકી નેક;
પુણ્ય ભાગ કબીરકો, જો પીયુ ધાર્યા અલેક. ૧૪૧
કબીર સુલ પર ઘર કરે. જમકો કરે શ્રંગાર;
કાલ બી ઉસકું કયા કરે, જો અષ્ઠ પ્રહર હુશિયાર. ૧૪૨